

ТЕМИ ОТ МЕДИИТЕ

01.02.2013 г.

Асоциация на индустриалния капитал в България

[Вестник Сега](#)

✓ И траншовете от Брюксел изсветлявали икономиката

<http://www.segabg.com/article.php?id=634871>

Наред с връзването на касовите апарати с НАП, парите от ЕС също са помогнали за изсветляването на българската икономика, става ясно от най-новия анализ на Центъра за изследване на демокрацията (ЦИД), представен вчера. През миналата година сивите практики както сред фирмите, така и сред гражданите са намалели. Това намаление обаче е минимално и не бива да е повод за успокоение, предупредиха експертите на центъра.

"Еврофондовете продължават да са основен източник на свежи пари, предвид скромните инвестиции. Тъй като там отчетността е задължителна, парите много по-лесно могат да бъдат проследени. Отделно от това спадът в укриването на данъци и обороти до голяма степен се дължи на въведената от данъчните през миналата година онлайн връзка с НАП", обясни Мартин Цанов от центъра.

През миналата година без трудов договор на основна работа са били около 3% от гражданите, докато година по-рано те са били 3.4 на сто. Почти 30% от тези, които са работили допълнително обаче са получавали парите си на ръка, без да се водят някъде като наети. Процентът е доста по-нисък в сравнение с година по-рано, когато е бил 38.1 на сто, но все пак остава висок. У нас все още е честа и практиката да се обявява един доход пред държавата, а реално да се получават повече пари. Наскоро подобна картина очертах и от Асоциацията на индустриалния капитал - ако преди 2 г. най-честата сива практика е била работата "на черно", без договор, сега все по-популярно било подписването на договор за малка сума и доплащане на ръка.

"Въпреки че икономиката отбелязва лек растеж, в края на третото тримесечие на м.г. безработицата остана на равнище от 11.5%. Това са предимно млади хора или хора без нужната квалификация. В сегашната ситуация те са много по-податливи на сиви практики", заяви Цанов.

Пряка последица от тези практики е намаляването на плащанията по социалните вноски. Друг е въпросът, че освен това държавата не успява да се справи с липсата на стимули за гражданите да плащат доброволно социалните и здравните си осигуровки, отбелязват експертите.

"Бизнесът изпитва недоверие към контролните институции. Фирмите смятат, че проверките се правят избирателно срещу тях и в подкрепа на техните конкуренти", заяви Тодор Ялъмов, старши анализатор в ЦИД. По думите му ведомствата продължават да имат прекалено много служители, да са корумпирани и неефективни, а това е знак за нуждата от радикална административна реформа.

НАХОДЧИВОСТ

Българската находчивост при укриването на доходи и обороти е неизчерпаема. Вчера стана ясно, че вече се издават и фалшиви касови бележки. Те са били засечени от инспектори на Националната агенция за приходите в столицата. В нарушение са хванати 30 търговски обекта в София, където клиентите са били заблуждавани чрез програмни продукти, които издават бележки, имитиращи фискални бонове. За подобни нарушения глобата е до 2000 лв.

[Телевизия Bulgaria on Air](#)

✓ Дори реформа във фонд „Научни изследвания“ е добро начало

http://bgonair.bg/bg/denqt_on_air/denqt_on_air/_dori_reforma_vyv_fond_nauchni_izsledvaniq_e_dobro_nachalo/

Предложението за нов министър на образованието коментира Румен Радев, член на Съвета на настоятелите на БАН и заместник-председател на Асоциацията на индустриалния капитал в България.

Вижте какво каза той още за възможностите за пренасочване на работниците от "ВМЗ Сопот", за бъдещето на завода и за идеите за създаване на агенция по отбранителна промишленост или на финансово-промишлен холдинг с подкрепяща търговска банка.

[moitepari.bg](#)

✓ Връчиха призове "Буров" за 2012 г.

<http://www.moitepari.bg/Spravochnik/art/FinancialNews/vruchiha%20prizovete%20%22b~a95fcabce31c4c51a9d5774c7bc4cd29/>

Двама бизнесмени получиха на церемония наградите "Буров" за 2012 г. Приза за финансово управление взе изпълнителният директор на застрахователно дружество "Булстрад" Румен Янчев, а наградата за индустриално управление бе връчена на Васил Велев, изпълнителен директор на "Стара планина Холд" и председател на Асоциацията на индустриалния капитал в България.

Румен Янчев е шеф на "Булстрад" вече 20 години. След завършването на образованието си в Стопанската академия в Свищов постъпва на работа в застрахователната компания, където извървява цялата йерархична стълбица. Янчев е и член на управата на Конфедерацията на работодателите и индустриалците в България.

Васил Велев е шеф на "Стара планина Холд" от 1999 г. Инвестиционният портфейл на холдинга включва предприятия от машиностроенето, електрохимията, пътното строителство, парфюмерията, хранителната промишленост и др. Велев е и зам.-председател на Националния съвет за тристранно сътрудничество.

Важни обществено-икономически и политически теми

[Вестник Класа](#)

✓ Фокусът на световната икономика е насочен на Юг

<http://www.klassa.bg/news/Read/article/223059-%D0%A4%D0%BE%D0%BA%D1%83%D1%81%D1%8A%D1%82+%D0%BD%D0%B0+%D1%81%D0%B2%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%B0%D1%82%D0%B0+%D0%B8%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D0%B8%D0%BA%D0%B0+%D0%B5+%D0%BD%D0%B0%D1%81%D0%BE%D1%87%D0%B5%D0%BD+%D0%BD%D0%B0+%D0%AE%D0%B3>

Днес виждам възникването на нова важна тенденция – движението на финансовия сектор "на Юг" - така наричам региона SAAME, включващ Южна Америка, Африка, Азия и Близкия Изток. Страните от този регион придобиват все по-голяма тежест във финансовия пазар и това открива нови възможности за руските и европейски компании от всички отрасли, включително и за банките.

Защо Югът укрепва своите позиции и какво това означава за банките? Моделът на търговските отношения бързо се променя и това стана особено забележимо през последното десетилетие. Макар в света да доминират търговските потоци между северните индустриални страни, търговският стокообмен на южните държави през последните десет години растеше два пъти по-бързо, отколкото в индустриално развитите страни. И ние от PwC смятаме, че при днешните темпове на растеж към 2025-та обемът на търговията между южните страни, а също така между Юга и Севера значително ще надхвърли търговския стокообмен между северните държави.

Нашите водещи клиенти в Русия вече проявяват интерес към страните от Африка, Южна Азия и естествено Близкия Изток и преразглеждат своята стратегия, за да концентрират вниманието си върху тези нови възможности. В кръга на страните, представляващи най-голям интерес, влизат Бразилия, Турция, Нигерия, Индия, Виетнам и Венецуела. Руските банки трябва да бъдат готови да подкрепят компаниите, възнамеряващи да работят с останалите държави. Сега много банки отделят голямо внимание на операциите вътре в Русия, а ако са готови да работят в чужбина, става дума преди всичко за Западна Европа и Северна Америка.

Южните страни растат много бързо и в голямото си мнозинство запазва набраната скорост, въпреки световния икономически спад. Някои от тях, например страните от Персийския залив и няколко африкански държави, разполагат с колосални природни богатства. В други, такива като Китай и Индия, живее многобройно население, по-голямата част от което е концентрирано в селските райони и остават под границата на бедността. Тези страни преминават през драматичния етап на индустриализацията, напомнящ този, който северните индустриални държави са преживявали по време на своята промишлена революция. Затова те преминават през етапа на бърз растеж, който у нас е бил отдавна. Страни като САЩ или Русия много трудно ще постигнат подобни темпове на растеж, тъй като населението им живее в градовете и е заето в индустриалните или постиндустриалните сектори на икономиката. Освен това в северните индустриално развити държави е по-сложно да се постигне повишаване на производителността на труда. Естествено, Русия има предимства заради големите си природни ресурси, а също така възможности за растеж при прехода към съвременна посткомунистическа икономика, но това не може да осигури толкова високи темпове на растеж, които са характерни за индустриалната революция.

Ако вие сте съгласни с факта, че суровинните компании представляват мнозинството от клиентите на руските банки, тогава ще разберете, че банките оглеждат такива страни, като Нигерия, Кения, Мозамбик, разполагащи с големи запаси петрол, газ, мед, злато, а също така Бразилия, която е богата на дървесина, газ и т.н. Може би, на руските компании ще им бъде по-трудно в Китай, тъй като там няма големи природни ресурси. Да, страната има голямо население, но това не представлява голям интерес за руските компании, тъй като най-големите от тях работят в суровинните сектори.

Китай с неговия голям брой потребители е много интересен за Procter & Gamble, Coca-Cola и McDonald`s. Руските вериги магазини, като "Магнит" или X5, трябва да обсъдят възможностите в Турция и Близкия Изток, но търговията на дребно също има локален характер. Мисля, че руските компании трябва да се ориентират към страните от Африка, Близкия Изток /Ирак, Иран/ и Южна Америка. Там също се откриват възможности за инфраструктурните и строителни компании, защото в Азия и Африка тече процес на урбанизация: около 1,5 милиарда души трябва да се преместят в градовете. Но, естествено излизането на подобни пазари е свързано с големи трудности.

Южните държави най-малко страдат от нестабилността на съвременната икономика: те запазват предимствата си за сметка на високото търсене на промишлена продукция, така че те могат да привлекат населението в заводите и да започна износ за други страни.

Съществува базова макротенденция към значително повишаване на жизнения стандарт в държавите, където населението се преселва от селските райони в градовете. Това е най-лесната част от растежа. Западна Европа и Северна Америка са изминали този път през XIX век, а в Русия този процес също е приключил през 30-те години на XX век. Някои водещи руски компании вече разработват стратегии за това, как да се възползват от предимствата на световното движение по посока Юг. Руските банки също трябва да определят своето отношение към тази мегатенденция, иначе ще

останат далеч зад клиентите си

Работя във финансовия сектор повече от 30 години и за този период бях свидетел на най-различни тенденции, такива като секюритизацията, сливането на банките, появата на новите технологии, а също така на подема и спада на капиталовите пазари.

✓ **Експерт: Държавния сектор дължи 7,7 млрд. лева на икономиката**

http://www.klassa.bg/news/Read/article/223056_%D0%95%D0%BA%D1%81%D0%BF%D0%B5%D1%80%D1%82%3A+%D0%94%D1%8A%D1%80%D0%B6%D0%B0%D0%B2%D0%BD%D0%B8%D1%8F+%D1%81%D0%B5%D0%BA%D1%82%D0%BE%D1%80+%D0%B4%D1%8A%D0%BB%D0%B6%D0%B8+7%2C7+%D0%BC%D0%BB%D1%80%D0%B4.+%D0%BB%D0%B5%D0%B2%D0%B0+%D0%BD%D0%B0+%D0%B8%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D0%B8%D0%BA%D0%B0%D1%82%D0%B0

Общо 7.7 милиарда лева са дълговете в държавния сектор на икономиката (вкл. общински компании) плюс още 2.1 млрд. пасиви на държавните банки. Т.е. дълговете на държавния сектор са сравними като обем с официалния правителствен дълг, който е около 12 млрд.лв., пише в своя блог старши икономистът от институт "Отворено общество" Георги Ангелов.

Данните са от последните публикувани годишни финансови отчети (за 2011), с изключение на няколко компании, за които данните са от 2010 или 2012 (например ВМЗ, които не публикуват отчет).

✓ **Бюджетният дефицит не може да надхвърля 2% от БВП**

http://www.klassa.bg/news/Read/article/223054_%D0%91%D1%8E%D0%B4%D0%B6%D0%B5%D1%82%D0%BD%D0%B8%D1%8F%D1%82+%D0%B4%D0%B5%D1%84%D0%B8%D1%86%D0%B8%D1%82+%D0%BD%D0%B5+%D0%BC%D0%BE%D0%B6%D0%B5+%D0%B4%D0%B0+%D0%BD%D0%B0%D0%B4%D1%85%D0%B2%D1%8A%D1%80%D0%BB%D1%8F+2%25+%D0%BE%D1%82+%D0%91%D0%92%D0%9F

Бюджетният дефицит на касова основа не може да надхвърля 2% от brutния вътрешен продукт (БВП) на страната, а преразпределението на публичните разходи да е до 40% от БВП. Това приеха окончателно депутатите при гласуването на второ четене на Закона за публичните финанси. Законопроектът беше приет от правителството през октомври 2012 година, като гласуването му на първо четене стана през ноември миналата година, когато основните клаузи в него бяха широко обсъждани.

Приетият закон предвижда още структурният дефицит на сектора "Държавно управление" на годишна основа да не надвишава 0,5 на сто от БВП. Дефицитът в сектора, изчислен въз основа на методологията на Европейската система от национални и регионални сметки на Общността, не трябва да надвишава три на сто от БВП.

Със законопроекта се цели системата за управление на публичните финанси да се постави на широка основа, като средносрочната бюджетна рамка се превърне в реален инструмент за средносрочно прогнозиране и планиране. „А това се извършва чрез прилагане от органите на централната и местната власт на строги фискални правила и създаване на трайна уредба на отношенията, свързани с разработването и отчитането на програмен формат на бюджет“, се казва в мотивите към закона.

Според новите правила общинският дълг не трябва да надвишава 15 на сто от средногодишния размер на приходите, включващи собствените и изравнителна субсидия за последните три години, изчислена на базата на данните от годишните финансови отчети. Досега ограничението беше 25 процента, но базата за сравнение беше единствено предходната отчетна година.

Законът налага и ограничаване на дефицита по консолидираната фискална програма до 2% и разходите до 40% от БВП, а дефицитът на сектор "Държавно управление" е ограничен до 3%. Законът влиза в сила от 2014 година. Законът за публичните финанси влиза в сила от началото на 2014 година.

[economynews.bg](http://www.economynews.bg)

✓ **130 хиляди започват работа тази година**

<http://www.economynews.bg/130-%D1%85%D0%B8%D0%BB%D1%8F%D0%B4%D0%B8-%D0%B7%D0%B0%D0%BF%D0%BE%D1%87%D0%B2%D0%B0%D1%82-%D1%80%D0%B0%D0%B1%D0%BE%D1%82%D0%B0-%D1%82%D0%B0%D0%B7%D0%B8-%D0%B3%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D0%BD%D0%B0-news41129.html>

Със съдействието на бюрата по труда тази година се очаква на първичния пазар на труда работа да започнат 130 хиляди безработни. Това съобщиха за БТА експерти от Агенцията по заетостта, помолени да очертаят приоритетите за 2013 година.

Агенцията по заетостта посочва като основна цел за 2013 г. увеличаването на заетостта чрез бързо и ефективно устройване на работа на безработните, както на първичния пазар на труда, така и по програми и по мерките по Закона за насърчаване на заетостта, подпомагане на заетостта в малките и средните предприятия. Чрез активна политика по Националния план за действие по заетостта за 2013 г. ще се осигури заетост на повече от 22 хиляди безработни, подчертаха експертите. Те посочиха, че със средства на Европейския социален фонд чрез схемите по Оперативната програма ще се осигури заетост на 70 хиляди безработни.

Повишаването на качеството на работната сила чрез придобиване на нова квалификация, повишаване на квалификацията и уменията на заетите и безработните за по-добро съответствие с потребностите на пазара на труда, също е основен приоритет на агенцията. През настоящата година се планира включването на нови 17 хиляди безработни и най-малко на 45 хиляди заети в обучение по схемите за заетост. Очаква се тези обучения да дадат допълнителен и бърз ефект във времето по отношение на заетостта и пазара на труда, коментираха експертите. Приоритет е и

развитието на регионалните пазари на труда и подобряването на услугите по заетостта, с оглед ограничаване на безработицата в региони с високо равнище на безработица.

Агенцията по заетостта ще работи и за развитието на социалния диалог на национално, регионално и местно равнище; за защитата и регулацията на пазара на труда в страната; за ефективната интеграция на европейския пазар на труда; за укрепването на институционалния капацитет на Агенцията по заетостта. По отношение на работата по ОП "Развитие на човешките ресурси", основен приоритет през 2013 г. ще бъде успешното приключване на процеса по договаряне на схемите за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, чието изпълнение започна в края на 2012 г. ("Безопасен труд", "Ново работно място", "На път"). През настоящата година пред Агенцията по заетостта стои и предизвикателството да усвои и най-големия обем от средства по Оперативната програма за целия програмен период, отбелязаха експертите. Анализът им сочи, че според резултатите от дейността през 2012 г. институцията е изпълнила своята роля на балансатор на пазара на труда в условията на криза и е успяла да смекчи негативните ѝ въздействия върху уязвимите групи на пазара на труда. Броят на създадените нови работни места с подкрепата на ОП "Развитие на човешките ресурси" за 2012 г. е общо 49 977, отчетоха от ведомството. По последни данни за деветте месеца на 2012 г., пазарният дял на Агенцията по заетостта в устройването на работа в страната се е увеличило до 28.7%, при 26.1% за същия период на 2011 година, сочат данните. Равнището на регистрирана безработица в страната средно за 2012 г. е 11.1%. Отчетеното равнище е по-ниско с 0.4% процентни пункта от планираното 11.5%. В резултат на системните и адекватните действия на Министерството на труда и социалната политика и Агенцията по заетостта, не се допуснаха резки скокове в равнището на регистрираната безработица през годината, то плавно варираше и не надмина 11.5%.

През 2012 г. средномесечният брой на безработните, регистрирани в бюрата по труда в страната, е 364 537, с 9.6% (с 31 397 безработни) повече спрямо 2011 година, показват данните на агенцията. В резултат от целенасочената дейност на трудовите посредници на първичния пазар, активната политика по Националния план за действие по заетостта и изпълнението на схемите по Оперативната програма "Развитие на човешките ресурси", над 236 хиляди безработни, с 20 хиляди повече от 2011 г., са започнали работа през миналата година. От тях на първичния пазар са започнали работа близо 152 хиляди, включително и тези, ползвали посреднически услуги, стимулиращи ги за активно поведение на пазара на труда. По схеми на оперативната програма в пазара на труда са били включени близо 50 хиляди души, в програми за заетост - над 30 хиляди души и по насърчителни мерки - почти 4 400 човека, анализират експертите. В обучение за професионална квалификация и ключови компетентности са били включени почти 92 хиляди безработни и заети или близо 55 хиляди безработни и 37 хиляди заети лица. Те са с 19 хиляди повече от 2011 година, отбелязват от Агенцията по заетостта. От началото на 2012 г. в бюрата по труда на първичния пазар са заявени повече от 127 хиляди свободни работни места, с над 2 хиляди места повече от предходната година. Бюрата по труда провеждат специална политика спрямо големите

работодатели, разширява се сътрудничеството с частните трудови посредници и предприятията за временна заетост, посочват експертите. За намаляване на регионалните диспропорции са се изпълнявали 168 регионални програми, в които са включени почти 2 100 безработни, сочат данните. До 31 декември 2012 г. реално изплатените средства по двете оси на Оперативната програма "Развитие на човешките ресурси" са общо 298.4 млн. лв., като е отбелязан ръст с 606 процента в сравнение с данните към декември 2010 година. Според данните само за 2012 г. реално изплатените средства са в размер на 174.4 млн. лева. От началото на Оперативната програма до момента в обучение по професионална квалификация и/или ключови компетентности, са включени 263 668 безработни и заети, а 232 073 човека са го завършили успешно. Това представлява близо 88% от общо включените в проектите лица, посочват от Агенцията по заетостта. В страната функционират 600 изнесени работни места и филиали, които имат за цел да улеснят достъпа на безработни от отдалечени населени места до услугите, които предоставя Агенцията по заетостта чрез териториалните си поделения.

Публикации за сивата икономика

[Вестник Капитал daily](#)

✓ **Сивата икономика еволюира**

http://www.capital.bg/politika_i_ikonomika/bulgaria/2013/01/31/1994642_sivata_ikonomika_evoluira/

Успехите на правителството в борбата срещу сивата икономика не са достатъчни и все още голям дял от националното производство създава доходи и печалби, които остават необложени. Това съобщи Център за изследване на демокрацията (ЦИД), който представи годишното си изследване за неформалната икономика.

Една от тенденциите е укриването на трудови отношения да еволюира и вместо фирмите да наемат хора без трудови договори и занижени доходи, те да подписват договори при по-високи доходи, но за половин работен ден, като в същото време заетостта е целодневна и дори се полага извънреден, неплатен труд.

Организацията изтъкна, че през 2011 и 2012 година са постигнати успехи в ограничаването на сивия сектор, но те далеч не са достатъчни, за да се приеме, че държавата провежда ефективна борба с него. За първи път центърът не представи оценка за това какъв дял заема неформалната икономика от brutния вътрешен продукт. Вместо това посочи нов модел за оценяване на сивия сектор по два специални индекса – указващи сивия корпоративен сектор и нерегламентираната стопанска дейност на физическите лица.

Замерванията на индекса се правят на двугодишни периоди, като последният обхваща 2011 и 2012 година. През този период сивата икономическа дейност е отбелязала най-ниските си стойности за последните 10 години. Това се

потвърждава от наблюденията за скритата заетост, скритите обороти и изцяло недеklarираното предприемачество на физическите лица.

В корпоративният сектор сивата част е на по-високо ниво от предкризисната 2007 г., но е под това от 2010 г.

Професор Пенчо Хубчев от фондация "Фридрих Еберт" (партньор на ЦИД) допълни, че през последните две години фирмите са проявили по-голяма дисциплина и поради интереса им европейските проекти, на които могат да бъдат изпълнители, или директни получатели на финансова помощ.

Друга констатация обаче е липсата на комплексна политика, която да насърчава коректното данъчно поведение от страна на частния сектор. Все още преобладават контролните действия и затягането на законодателството – такива са осигурителните ревизии, при които Националната агенция за приходите (НАП) може да начислява осигурителни задължения по аналог за реалните доходи в компании от същия бранш. Свързването на касовите апарати в търговските обекти с НАП обаче беше посочено като мярка с ограничен ефект.

[Вестник Труд](#)

✓ Икономиката ни леко изсветлява

<http://www.trud.bg/Article.asp?ArticleId=1749209>

Сивата икономика в България е намаляла през 2012 г., показва годишното проучване на Центъра за изследване на демокрацията (ЦИД) и фондация "Фридрих Науман", огласено вчера. Спадът е минимален и е в рамките на статистическата грешка, но трендът е ясен, коментира Александър Стоянов, директор на екипа за научни изследвания на ЦИД.

"Показателят отчита минимален спад, но все още е под нивото за 2007 г. и според Евростат делът на сивата икономика в страната е над 30%", коментира Регине Шуберт, шеф на проекта на фондация "Фридрих Науман" за България. "Все едно един болен човек да понижи температурата си от 41 на 40,5 градуса. Трябва да се предприемат спешни мерки", добави тя.

Според анализатора от ЦИД Мартин Цанов основен ефект за свиването на скритата икономика оказват засиленият контрол от НАП като онлайн връзката на касовите апарати и повечето проверки.

Контролът на НАП има ефект, но в дългосрочен план ще са необходими повече позитивни мерки, които да убедят бизнеса да излезе на светло, смята той.

[Вестник Класа](#)

✓ ЦИД: Близо 30 на сто от българите укриват доходи

http://www.klassa.bg/news/Read/article/223053_%D0%A6%D0%98%D0%94%3A+%D0%91%D0%BB%D0%B8%D0%B7%D0%BE+30+%D0%BD%D0%B0+%D1%81%D1%82%D0%BE+%D0%BE%D1%82+%D0%B1%D1%8A%D0%BB%D0%B3%D0%B0%D1%80%D0%B8%D1%82%D0%B5+%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B8%D0%B2%D0%B0%D1%82+%D0%B4%D0%BE%D1%85%D0%BE%D0%B4%D0%B8

Около 30% от българите имат скрити доходи. Това показват данните на Центъра за изследване на демокрацията (ЦИД) и фондация „Фридрих Егберт“ у нас от проучване на сивата икономика у нас.

През 2012 г. 29% от българите са укривали доходи, а през 2003 г. са били много повече – 77,44%, показва статистиката на ЦИД.

Намаляването на хората, работещи без трудов договор, за последните 10 години е значително. От 6% през 2003 г., през 2012 г. този дял е намалял до 3%. Заплатите, давани в плик, са по-малко и при хората, които се трудят на втора работа през 2012 г.

Едно възможно обяснение за намаляването на сивата икономика е първоначалната реакция на бизнеса за протовидействие на кризата – освобождаване на служителите без официални трудови договори. Липсата на завръщане на работна ръка на официалния пазар на труда след края на рецесията обаче показва, че голяма част от прекратените скрити трудови отношения не са били възстановени. Това доведе до ръст на производителността и кратковременно намаляване на цената на труда, смятат експертите. Косвените доказателства и данните от индексите показват, че има ръст на заетостта в неформалната икономика. Тя вероятно се е увеличила повече от два пъти за периода от 2008 до 2012 година, което се вижда и от ръста на дългосрочната безработица и риска от бедност сред населението", пише още в анализа на експертите от центъра.

Сивата икономика продължава да е широко разпространена, макар че темповете ѝ на растеж се забавят, става ясно от представено проучване на Центъра за изследване на демокрацията (ЦИД) за динамиката на сивата икономика в България. "Тенденцията да се обявяват възнаграждения по-ниски от реалните продължава да бъде широко разпространена и има важни последици за социално-осигурителната система", се отбелязва в доклада.

Според авторите на проучването, необходима е фундаментална реформа на данъчно-осигурителната система, тъй като в момента тя наказва хората с по-ниски доходи, които продължават да носят най-голямата тежест и поради това имат най-силен стимул да крият част от доходите си. Въпреки това според проучването на Центъра за изследване на демокрацията, заетостта по договори със скрити клаузи (плащане на ръка) намалява от 2010 година насам, но остава на по-високо равнище от 2007 година.

✓ **Еврофондовете свиват сивата икономика**

<http://www.monitor.bg/article?id=371638>

Еврофондовете и връзката на бизнеса с данъчните са сред основните фактори за свиването на сивата икономика у нас. През 2011 и 2012 г. скритите трудови отношения и укритите обороти в икономика са намалели, отчетоха от Центъра за изследване на демокрацията (ЦИД).

Според икономистите на центъра тези практики са се ограничили както в бизнеса, така и сред гражданите.

Делът на неофициалните доходи обаче е все още притеснително висок - 10-15% от населението има такива доходи, заяви Тодор Ялъмов, старши анализатор в ЦИД.

Основен фактор за свиването на сивия сектор е връзката на бизнеса с НАП, която се е отразила позитивно при събирането на данъци, както и доброто усвояване на еврофондовете, което е накарало фирмите да поддържат изрядна документация, отчетоха от ЦИД.

Така скритата икономика е падна до нивото от 2008 г., след което световната икономическа криза вкара разплащанията „на тъмно“. Само веднъж България е постигала по-ниско ниво на индекса – през 2007., когато глобалната икономика беше в своя пик.

Изследването показва още, че работещите без трудов договор на основна работа за 2012 г. са едва 3 на сто, което е най-ниският процент за последните 10 години, като от 2009 г. насам е паднал почти два пъти.

България е една от 24-те страни, които подобряват конкурентоспособността си в периода 2011-2012 г., обяви директорът по научната дейност в Центъра за изследване на демокрацията. Предимството на страната ни се основава на много фактори, като относителната фискална стабилност и ниските разходи за труд и производство.

economynews.bg

✓ **Скритата икономика в България 2011 - 2012**

<http://www.economynews.bg/%D1%81%D0%BA%D1%80%D0%B8%D1%82%D0%B0%D1%82%D0%B0-%D0%B8%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D0%B8%D0%BA%D0%B0-%D0%B2-%D0%B1%D1%8A%D0%B3%D0%B0%D1%80%D0%B8%D1%8F-2011---2012-news41217.html>

Въпреки че остава сложна, макроикономическата среда се подобрява през 2011 – 2012 г., предоставяйки условия за намаляване на дела на скритата икономика в България. Това се налага като извод от традиционното проучване на Центъра за изследване на демокрацията.*

Високата безработица в условия на стагнираща икономика ограничава възможностите нерегистрираните работници да се завърнат в сивата икономика, но принуждава много от тях да влязат в неформалната. Същевременно кризата ограничава публичните разходи и банковите заеми, оставяйки по-строго контролираните европейски фондове като основен източник на свежо финансиране. По този начин, полето за злоупотреба с обществени поръчки се стеснява, докато стимулите компаниите да регистрират цялостната си икономическа дейност се увеличават.

Резултатите от изследването показват, че през 2011 - 2012 г. скритата икономика в България е намаляла както сред населението, така и сред бизнеса.

Индексът на скритата икономика сред бизнеса през последните две години също поддържа по-ниски нива в сравнение с предишни периоди. Понижението е сравнително малко, но показва завръщане към дългосрочната тенденция на спад, временно обърнала се по време на финансовата криза.

В сферата на социалното осигуряване периодът 2011 - 2012 г. е белязан от две основни бюджетни мерки: увеличение на пенсионните осигуровки с 1,8 п.п. и увеличение на минималните прагове за социално осигуряване. Ефектът от мерките е спорен. Делът на заетите на минималния осигурителен праг, но всъщност получаващи по-високо възнаграждение, е намалял от 10,3 % на 9 %. Делът на заетите лица, осигурявани на минималния осигурителен праг и чиято заплата съответства на декларираното, се е увеличил от 5,9 % през 2010 г. на 7 % през 2012 г., сочейки за продължаваща стагнация на трудовия пазар. Делът заети, които са признали, че са осигурявани на сумата, посочена в договора им, но получават по-високо възнаграждение – се е увеличил от 8,4 % през 2010 г. до 13 % през 2012 г. Общата стойност на необявените и неплатени осигуровки надвишава 400 милиона лева.

Въпреки леко понижените нива на скритата икономика, настъпилото подобрене е ограничено и може да бъде приписано основно на засиления административен контрол и наказателни мерки, както и на спецификата на следкризисната икономическа ситуация в страната. Наличието на дълбоки структурни дисбаланси на пазара на труда и на дългосрочни проблеми в качеството на бизнес средата обаче продължават да благоприятстват укриването на икономически дейности в България.

Слабо реформирани регулаторни органи остават сред основните пречки пред ограничаването на скритата икономика в страната. Остават силни съмнения за прозрачността на дейността и ефективността на управлението на държавните регулаторни органи. Стремешът към мащабен контрол и публично докладване на успехи доминира, за сметка на подобряване на предоставяните обществени услуги.

Препоръки към политиката

Успешни мерки за намаляване на дела на скритата икономика в България могат да бъдат:

- въвеждане на общи показатели за ефективност и производителност на регулаторните органи;
- борба с корупцията чрез въвеждане на електронни услуги;

- ускоряване на връщането на ДДС и намаляване на проверките на изрядните компании;
- административна реформа за ускоряване на плащанията по Европейските програми;
- подобряване на правната рамка за уреждане на закъснели плащания и частния бизнес дълг;
- подобряване на работата на административните съдилища и обръщане на специално внимание на практиката за обявяване на несъстоятелност със задна дата;
- насърчаване на свободната бизнес инициатива и конкуренция чрез подобряване на прилагането на антимонополното законодателство.

*Използваните за анализа данни са получени от Индекса на скритата икономика при бизнеса и Индекса на недеklarираната икономическа дейност на населението, разработени от Центъра за изследване на демокрацията и Витоша ристърч.

[Вестник Стандарт](#)

✓ **Дават фалшиви касови бележки**

<http://paper.standartnews.com/bg/article.php?d=2013-02-01&article=439595>

Нова мода за укриване на оборота има сред столичните търговци. Те издават фалшиви касови бележки на клиентите си и така ги заблуждават, че продажбата е отчетена на касовия апарат. При проверките от началото на годината досега столичните инспектори на НАП са установили, че в 30 търговски обекта в София са инсталирани програмни продукти, които издават информационни бележки, имитиращи фискални бонове. За да заблудят клиентите, в долния край на бележката с големи букви пише ФИСКАЛЕН БОН, а над него с по-малки - моля изисквайте. Но тези бележки не са от касов апарат, свързан дистанционно с НАП. В долния ляв ъгъл на истинската касова бележка трябва да има графично фискално лого - картата на България с надпис BG. Ако получите бележка без това лого, сигнализирайте на телефона на Информационния център на НАП 0700 18 700.

Друг често прилаган трик от търговците е да не дават касова бележка при плащане с кредитни и дебитни карти. При проверка на заведенията в София се оказало, че в тях е практика на клиентите да се дава само отрязък от пост терминала, през който е извършено плащането. Търговците се оправдавали, че не знаят, кога трябва да дадат касовата бележка. Според закона след излизане на отрязъка от пост терминала към него се прикрепя фискалният бон и заедно се дават на клиента. Издаването на фискален бон е задължително и при плащане с чек, ваучер, кредитни и дебитни карти. Глобите за неиздаване на касова бележка са от 500 до 2000 лв. за фирмата и от 100 до 500 лв. за самия продавач. Клиентът трябва да пази касовата си бележка до напускане на магазина. Ако не го направи, клиентът може да бъде глобен с 5 лв. Глобата се събира от данъчните на място, с квитанция.

[Вестник Преса](#)

✓ **В София масово издават касови бележки - менте**

<http://pressadaily.bg/publication/9408--%D0%92-%D0%A1%D0%BE%D1%84%D0%B8%D1%8F-%D0%BC%D0%B0%D1%81%D0%BE%D0%B2%D0%BE-%D0%B8%D0%B7%D0%B4%D0%B0%D0%B2%D0%B0%D1%82-%D0%BA%D0%B0%D1%81%D0%BE%D0%B2%D0%B8-%D0%B1%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%B6%D0%BA%D0%B8-%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B5/>

Неиздаване на фискален бон при плащане с кредитни и дебитни карти са засеки инспектори на НАП София, съобщиха от институцията. При проверка на заведенията в столицата се оказало, че в тях е практика на клиентите да се дава само отрязък от пост терминала, през който е извършено плащането. Търговците се оправдавали, че не са наясно в кой момент трябва да издадат касовата бележка. Законите разпоредби са категорични, че това трябва да стане в момента на плащането. След излизане на отрязъка от пост терминала към него се прикрепя фискалният бон и се предоставя на клиента.

При проверките, извършени от началото на годината досега, столичните инспектори установили, че в 30 търговски обекта в София са инсталирани програмни продукти, които издават информационни бележки, имитиращи фискални бонове. За да заблудят клиентите, в долния край на бележката с големи букви е написано "ФИСКАЛЕН БОН", а над него с по-малки – "моля, изисквайте". От НАП напомнят, че в долния ляв ъгъл на фискалната касова бележка трябва да присъства графично фискално лого - картата на България с индекс BG в нея.

От НАП уточняват, че издаването на фискален бон е задължително не само при плащане кеш, но и при използването на чек, ваучер, банкови кредитни и дебитни карти или други заместващи парите платежни средства. Реално отчитането на оборотите се извършва онлайн само при използването на касовия апарат в обекта. Фискална касова бележка е и касовата бележка (системен бон), издадена от одобрена за съответния търговски обект интегрирана автоматизирана система за управление на търговската дейност.

Неиздаването на касова бележка води до укриване на приходи и подлежи на санкция, която е в размер от 500 до 2000 лева за юридическите лица и ЕТ. Глобата за физическите лица в такива случаи е от 100 до 500 лева.